

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi yhteistoiminta-asiamiehestä annetun lain kumoamiseksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi

VN/20373/2025

Yleiset kommentit esityksestä

Kuljetusliitot KL ry:n jäsenliittoja ovat Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry, Posti- ja logistiikka-alan unioni PAU ry, Rautatiealan unioni RAU ry ja Suomen Merimies-Unioni SMU ry.

Kuljetusliitot vastustavat yhteistoiminta-asiamiehen viran lakkauttamista. Kuljetusliitot myös yhtyvät palkansaajakeskusjärjestöjen SAK:n, STTK:n ja Akavan yhteiseen lausuntoon. Yhteistoiminta-asiamiehen tehtäviä ei tule siirtää työsuojeluviranomaiselle eikä Patentti- ja rekisterihallitukselle. Viran lakkauttaminen tarkoittaisi käytännössä yhteistoiminta-asiamiehen tehtävistä luopumista, sillä esitetyt korvaavat toimet eivät ole riittäviä. Esimerkiksi työsuojeluviranomaisen resurssit eivät ole riittävät nykyistenkään tehtävien hoitoon eikä lisätyönä tulevalle yhteistoimintalain valvomiselle olla esittämässä riittäviä resursseja.

Yhteistoiminta-asiamiehen tehtävät sisältävät neuvontaa, ennakoivaa valvontaa sekä jälkivalvontaa. Tehtävän painopiste on ollut ennakkolisessa matalan kynnyksen valvonnassa. Yhteistoiminta-asiamies esimerkiksi opastaa sekä työnantajia yhteistoimintalain oikeaoppisessa soveltamisessa muutosneuvotteluiden aikana että työntekijöitä näiden oikeuksissa. Erimielisyyksissä yhteistoiminta-asiamies on viranomaisena voinut antaa puolueettoman tulkintansa lain soveltamisesta ja näin ehkäistä lainvastaista toimintaa sekä riitelyä työpaikoilla. Etenkin käytännöllinen ohjeistus muutosneuvotteluiden läpiviemiseen työpaikoilla on äärimmäisen tärkeä neuvonnan muoto nykypäivän työmarkkinoilla, joissa työnantajien työoikeudellinen osaaminen vaihtelee. Viran lakkauttaminen siirtäisi valvonnan painopisteen jälkikäteiseen valvontaan, mikä heikentäisi yhteistoiminnan laatua ja etenkin työntekijöiden oikeuksien toteutumista. Lakkauttaminen johtaisi myös yt-lakiin liittyvien riitojen lisääntymiseen ja kasvattaisi painetta tuomioistuimissa.

Orpo-Purran hallitus on jo nyt horjuttanut työmarkkinoita sekä heikentänyt työntekijöiden asemaa monin lakimuutoksilla ja leikkauksilla. Myös yhteistoimintalakia on vesitetty kaventamalla sen soveltamisalaa ja lyhentämällä neuvottelu-aikoja. Työpaikoilla on jo nyt nähtävissä yhteistoiminnan heikentymistä, kun neuvotteluaikat on puolitettu ja neuvottelujen sisällön sijaan keskitytään neuvottelujen päättämiseen lain vähimmäisajassa.



Työntekijöiden eriarvoisuus työmarkkinoilla on kasvanut, kun yhteistoiminnan laatu on yhä vahvemmin sidottu työnantajan kokoon. Riippumattoman ja ennakoivan neuvonnan lakkauttaminen osuu erityisesti pienempiin työpaikkoihin, joissa työlainsäädännön osaaminen on jo valmiiksi usein heikompaa ja tarve viranomaisavulle lain noudattamisessa on suurin. Yhteistoiminta-asiamiehen olemassaolo on sekä työntekijöiden että työnantajien etu.

Kuljetusliitot jakavat palkansaajakeskusjärjestöjen kritiikin koskien yhteistoiminta-asiamiehen viran lakkauttamisesta haettavia säästöjä. Arvioitu 80 000-150 000 euron vuosisäästö on niin pieni, että pienikin heitto siirtymävaiheen kulujen arvioinnissa syö potentiaalisen säästön. Lisäksi kun otetaan huomioon viran lakkauttamisesta aiheutuvat lisääntyneet riidat tuomioistuimissa, tullaan aiheuttaneeksi kustannuspainetta oikeuslaitokselle eikä valtion kuluihin todellisuudessa synny säästöä.